

Куч – адолатда

Адл ила олам юзин обод қил!

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

<http://www.kuch-adolatda.sud.uz>

1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

2024 йил
12 июль,
жума
№ 32-33
(1015)

ВОДИЙ ЖАВОҲИРИ – ФАРГОНА ЙИРИК САНОАТ МАРКАЗИГА АЙЛАНМОҚДА

Президент Шавкат Мирзиёев ахоли ҳаёти, ҳудудлар ривожи билан яқиндан танишиши мақсадида 11 июль куни Фарғона вилоятига келди.

Мамлакатимизда транспорт инфраструктури мосаҳиси кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Биргина ҳаво йўллари тармоғида Самарқанд, Термиз, Мўйнок, Зомин аэропортлари янгиланиб, ишга туширилди. Тошкент ва Ургач халқаро ҳаво портлари таъмирланмоқда, «Тошкент-Шарқий» қайта курилмоқда.

Жорий йил март ойида Қўқон аэропорти ҳам янгидан очилган эди. 11 июль куни Ўзбекистон Президентининг самолёти илк бор бу ерга кўнди.

Мазкур аэропорт 1977 йилда кургилган бўлиб, яқин йўналишларга парвозлар амалга оширилган. Кейинчалик факат ҳарбий ҳаво кучлари томонидан фойдаланилган. Модернизация натижасида ушбу аэропорт орқали яна фуқаро авиацияси парвозлари йўлга кўйиди.

Давлатимиз раҳбари бу ерадиги бунёдкорлик ишлар билан таниши.

Аэропортда 100 нафар йўловчига мўлжалланган янги терминал қурилган, учиш-кўниши йўлгага қопламаси

таъмирланган. Замонавий аэронавигация ускуналари ўрнатилган. Бу ишлар натижасида аэропорт A320-200 ва ATR 72-600 русумли самолётларни кабул қилиш имкониятига эга бўлди.

Президентимиз энди бу аэропорт халқимизга манбаат келтириши кераклигини таъкидлади. Бунинг учун нарх ва хизматларни одамларга қулиб, парвозларни кўпайтириш бўйича кўрсатмалар берилди.

Ички туризм имкониятларидан фойдаланиш яхши самара бериши, ҳалқаро рейсларни ҳам йўлга қўйиш мумкинлиги қайд этилди.

Шундан сўнг Президент Шавкат Мирзиёев «Indorama Kokand Fertilizers and Chemicals» акциядорлини жамиятни фаолияти билан таниши.

Мамлакатимизда кимё саноати жадал ривожланмоқда. Сўнгги беш йилда бу соҳада маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми қарийб 2 баробарга ошиб, 45 триллион сўмга етди. Ҳусусан, янги кувватлар хисобига минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ҳажми 17 фоизга кўпайиб, йилига 1,4 миллион тоннадан ошиди. Бунда самарали инвестиция лойиҳалари катта ўрин туто моядда.

Собиқ Қўқон суперфосфат заводи молиявий согломлаштириш ва диверсификация қилиш мақсадида 2019 йилда Сингапурнинг «Indorama Holdings BV» компаниясига инвестиция мажбуриятлари билан сотилинг эди. Унинг негизида «Indorama Kokand Fertilizers and Chemicals» корхонаси ташкил этилди. 70 миллион доллар хорижий инвестиция жалб этилиб, ишлаб чиқариш технологиялари модернизация қилинди. Испания, АҚШ, Хитой, Ҳиндистон, Туркия ва Россия давлатларининг етакчи компанияларидан замонавий ускуналар келтириб ўрнатилди. Қўшимча 150 та иш ўрни яратилди.

2021 йилда модернизация ишларининг биринчи босқини доирасида аммонийлашган суперфосфат, сувда тез ेрувчан комплекс минерал ўғитлар, азот-фосфор-калийли (NPK) минерал ўғитлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Завод куввати йилига 75 минг тоннадан 450 минг тоннага етказилди.

Хомашёлар маҳаллий корхоналардан олиб келинади. Масалан, фосфорит уни Қозилкўмдан, сульфат кислотаси Олмалиқдан, аммоний сульфат Чирчикдан, аммиак «Фарғонаазот» ва «Навоийазот»дан

келитирилади. Бу маҳсулот таннархини барқарор сақлаш имконини беради.

Яна бир муҳим томони, модернизация натижасида ишлаб чиқаришга сарфланадиган электр энергияси ва табии газ харакатларини 35-40 фоизга қисқартиришга эришилган. Бундан ташкири, атроф-муҳитни ифлослантирумаслик учун асосий ишлаб чиқариш цехларига тўрт босқичли тозалаш ускуналари ўрнатилилган. Илгари бу фақат икки босқичли бўлган.

Корхона йилига 30 миллион доллар маҳсулотни экспорт қилиш кувватига эга. Бугунги кунда МДХ, Европа, Африка ва Осиёning 16 давлатига минерал ўғитлар экспорт килинмоқда.

Давлатимиз раҳбари завод бўйлаб юриб, ишлаб чиқариш жараёнини кўздан кечирди. Корхона йирик кимё кластерига айланниб, нафақат иқтисодий, балки ижтимоий намуна бўлиши кераклиги таъкидланди. Завод ходимлари учун замонавий ўй-жойлар қуриш, келажакда мактаб ва шифохона лойиҳаларини ҳам назарда тутиш бўйича фикр алмасилди.

(Давоми 2-бетда) ►

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг
ҚАРОРИ

2024 йил 25 июнь № 18 Тошкент шахри

Судлар томонидан жиноят ишларини тафтиш тартибида кўриб чиқишининг айрим масалалари тўғрисида

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига ўзгартириши ва қўшишчалар киртилганлиги муносабати билан, шунингдек, кунни нормаларини бир хилда ва тўғри кўлланилишини таъминлаш мақсадида «Судлар тўғрисида»ги Қонуннинг 22-моддасига асосланиб, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми

ҚАРОРИ КИЛАДИ:

1. Тафтиш инстанцияси суди (хусусий шикоятлари), Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодекси (бундан бўён матнда ЖПК деб юритилади) 482-моддасига мувоғи ишларни тафтиш тартибида кўришида тафтиш шикояти (хусусий шикояти), протести (хусусий протести) бўйича ишнинг ҳақиқий холатлари тўлиқ аниқланганлиги ва Жиноят кодекси (бундан бўён матнда ЖК деб юритилади) нормалари тўғри кўлланилганлигини, иш юритиши амалга ошириш чоғида ЖПК нормаларига риоя этилган-етилмаганларини, биринчи инстанция, апелляция, кассация ва тегишли тафтиш инстанцияси суди ҳукмнинг, ажримининг қонунийлиги, асослилиги ва адолатлилигини ишда мавжуд бўлган ҳамда тафтиш инстанцияси суди томонидан кўшишча равишида текширилган далиллар бўйича текширади.

2. Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий суди, Қорақалпогистон Республикаси суди, вилоятлар ва Тошкент шахар судлари тафтиш тартибида иш юритиши – ЖПК 478-моддасида иккичи қисмнинг учинчи бандига мувоғи, жиноят ишлари бўйича туман (шахар) судларининг, ҳудудий ҳарбий судлар томонидан кўрилган ишлар бўйича апелляция ёки кассация тартибида кўриб чиқилган ҳукмлари, ажримлари устидан маҳкум, оқланган шахс, уларнинг ҳимоячиси ва қонуний вакили, жабрланувчи, фуқаровий даъвогар, фуқаровий жавоб гар ҳамда уларнинг вакиллари, ишда тараф бўлмаган, бирок суд ҳукмлари, ажримлари ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига дахл килган шахс (гаров берувчи, мулки хатланган шахс ва бошқалар) нинг тафтиш шикоятларида

жиноят ишлари бўйича туман (шахар) судларининг, ҳудудий ҳарбий судларининг Ҳарбий суди, Қорақалпогистон Республикаси суди, вилоятлар ва Тошкент шахар судлари томонидан апелляция ёки кассация тафтиши тартибида чиқиши ажримлари, шунингдек, ушбу судлар томонидан туман (шахар) судлари, ҳудудий ҳарбий судлар томонидан кўрилган ишлар бўйича апелляция ёки кассация инстанциясида чиқарилган ҳукмлари, ажримлари устидан маҳкум, оқланган шахс, уларнинг ҳимоячиси ва қонуний вакили, жабрланувчи, фуқаровий даъвогар, фуқаровий жавоб гар ҳамда уларнинг вакиллари, ишда тараф бўлмаган, бирок суд ҳукмлари, ажримлари ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига дахл килган шахс (гаров берувчи, мулки хатланган шахс ва бошқалар) нинг тафтиш шикоятларида

(Давоми 3-бетда) ►

Моҳият

ЮРИДИК ШАХС

УШБУ МАҚОМГА ЭГА БЎЛМАГАН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ТАШКИЛОТЛАРИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНМОҚДА

Кейинги ўшларда юртимизда касаба уюшмалари ташкилотлари ишининг самарадорлигини оширишга, улар аъзоларининг ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини таъминлашга қаратилган кенг кўллами чора-тадбирлар изчил амалга оширилмоқда. Касаба уюшмалари ташкилотларининг фаолиятини тартибига солувчи ҳуқуқий база мунтазам такомиллашибориб борилмоқда.

(Давоми 5-бетда) ►

Менда тақлиф бор

ҚАЙСИ АШЁЛАР совуқ қурол деб аталади?

Янги таҳрирга Конституциямизнинг 25-моддасига мувоғи, яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг ажралмас ҳуқуқидир ва у қонун билан муҳофаза қилинади. Инсон ҳаётига суяқасд қилиши энг оғир жиноят ҳисобланади.

(Давоми 5-бетда) ►

Қонун кўмаги

МАЪНАВИЙ ЗАРАР

у қандай тартибида қопланади?

Амалдаги қонун талабига кўра, ҳар бир киши ўзига етказилган мъявавий зарарни суд орқали ундиришига ҳақли.

Бу ҳақда фикр юритганда, шундай ҳақли савол туғилади: ҳўш, аввало маънавий зарар нима?

Бунга жавобан шуни айтиш кераки, маънавий зарар деганда, жабрланувчи содир этилган ҳуқубузарлик ҳаракати оқибатида ўз бошидан кечирган маънавий ва жисмоний азобрлар тушунилади. Яқин қариндошини йўқотиши, жумладан, унинг ўлими сабабли қайғуриш, ижтимоий ҳаётаги фаоллигини давом этитира олмаслик,

ишини йўқотиш; оиласвий, тиббий сирларни ошкор қилиш; шаъни, қадр-қиммати ва ишчанлик обрўсига путур етказувчи ҳақиқатга тўғри келмайдиган маълумотларни тарқатиш; ҳар қандай ҳуқуқларни вақтичча чеклаш ёки улардан маҳрум қилиш каби бир қанча маънавий азобрлар натижасида кишига маънавий зарар этиши мумкин. Қонун талабига асосан маънавий зарар пул билан қопланади.

(Давоми 5-бетда) ►

Тарих тилсизлари

АМИР ТЕМУРНИНГ ҲАРБИЙ САНЪАТИ

Соҳибқирон Амир Темур ҳақли Равишда Жаҳоннинг энг буюк саркардадаридан бири Сифатида эътироф этилган. Унинг ҳарбий истеъоди моҳир ҳарбий ташкилотчи ва атоқли саркарда Сифатида ёрқин намоён бўлган.

(Давоми 6-бетда) ►

ВОДИЙ ЖАВОХИРИ – ФАРГОНА ЙИРИК САНОАТ МАРКАЗИГА АЙЛАНМОҚДА

◀(Бошланиши 1-бетда)

Корхона изчил ривожланмоқда ва кейнинг босқичлар бўйича ҳам иш олиб борилмоқда. Иккинчи босқич доирасида 50 миллион долларлар инвестиция ўзлаштирилди. Швейцария, Германия, Хиндистон, Хитой ва Италиядан замонавий технологик ускуналар кептириб ўрнатилди. Ушибу босқичда йилига 24 миллион долларлик калий сульфат, сульфат кислотаси ва аммоний-хлорид ўғитлари ишлаб чиқарилади. 120 та янги иш ўрни яратилади.

Учинчи босқич ишлари 2025-2028 йилларда амалга оширилади. Унда моно ва дикальций фосфат, калий-нитрат, азот-фосфор-калийли комплекс минерал ўғит, кальций хлорид, мономинерал фосфат, мономинерал фосфат ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Лойиха қўймати – 100 миллион доллар. 235 та иш ўрни яратилади.

Давлатимиз раҳбари Фаргона вилоятида режалаштирилган янги инвестиция лойиҳалари билан танишди.

Кейнинг етти йилда Фаргона вилоятига қарийб 77 трилион сўмлик инвестициялар жалб этилган. Уларнинг натижасида 116 мингта иш ўрни ва 4,5 миллиард долларлик экспорт имконияти яратилади.

Бу йил вилоятда 1,3 миллиард долларлик мингдан ортиқ лойиҳа амалга оширилмоқда.

Энди Фаргона вилоятида хорижий инвестор ва маҳаллий тадбиркорлар томонидан умумий қўймати 7 миллиард доллардан зиёд 132 та лойиҳа шакллантирилган. Шундан 2,1 миллиард долларлик 25 таси давлатимиз раҳбарига тақдимот қилинди.

Лойиҳаларга Австрия, АҚШ, Хитой, Россия, Туркия, Германия, Саудия Арабистони, Кувайт, Япония ва Озарбайжон кабинаммалатлар компаниялари инвестиция киритмоқда. Улар тўқимачилик, озиқ-овқат, тиббиёт, электротехника, курилиш материаллари, хизмат кўрсатиш ва бошқа тармоқларни қамрап олган.

Масалан, Хитой инвесторлари билан ҳамкорликда Учкўприк туманида қўймати 50 миллион долларларга керамик плиталар ишлаб чиқариш лойиҳаси амалга оширилмоқда. Бунинг натижасида 500 нафар янги иш ўрни яратилади. Кува туманида Саудия Арабистони инвесторлари билан биргалиқда иситиши ва совутиши тизимлари эҳтиёт қисмлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Қўймати 50 миллион долларлик ушибу лойиҳа якунлангач, 350 кишининг бандлиги таъминланади.

Мазкур 132 та лойиҳа ишга туширилиши натижасида 23 мингдан ортиқ аҳоли иш билан таъминланади.

Президентимиз мутасаддиларга лойиҳаларнинг хукуқий-ташкилий асосларини тезлаштириш, инвесторлар учун барча шароитларни таъминлаш бўйича қўшимча кўрсатмалар берди.

Шароит ва талабчаник туфайли буони барча худудларда иш суръати юқори. Бир корхона ишга тушиб, бошқалари курилаштирила. Айниқса, саноат тармоқларида лойиҳалар шунчалик кўпки, ҳамисига улгурши қўйин.

Шу боис давлатимиз раҳбарининг худудларга ташрифи чоғида энг муҳим лойиҳаларга тўхталиш анъянага айланган. Фаргона вилоятида ҳам янги корхоналарни ишга тушириш ва курилишини бошлаш маросими бўлди.

Президент Шавкат Мирзиёев сўзининг аввалида сўнгги беш йилда Фаргонада саноат ҳажми 1,3 баробарга кўпайганини қайд этди. Экспорт ҳажми қарийб 2 баробарга ошиб, 722 миллион долларни ташкил этган.

Инвестициялар миқдори ҳам ишл сайнин ўсиб бормоқда. 2018 йилда вилоятда бор-йўғи 90 миллион доллар сармоя ўзлаштирилган бўлса, ўтган йили бу кўр-

саткич 1 миллиард 300 миллион доллар бўлган. Чет эл капитали иштироқидаги корхоналар сони 470 тага етган.

Вилоятда 6 миллиард долларлик хорижий инвестициялар хисобидан 110 та ва яна 1,1 миллиард долларлик 22 та маҳаллий лойиҳа бўйича ишлар жадал кетмоқда. Уларда 20 мингдан ортиқ иш ўрни бўллади.

— Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, ривожландик, инвесторларни ишонтиридик, шароит яратдик. Бундай ишларни яна давом эттирамиз, – деди Шавкат Мирзиёев.

Биргина "Қўқон" эркин иктисодий зонасида 370 миллион долларлик юзга яқин лойиҳа бажарилиб, 9 мингта янги иш ўрни яратилди. Улар томонидан жорий йилнинг биринчи яримда 1 трилион 500 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, 60 миллион долларлик экспорт килинди.

Куни кечга қабул қилинган Президент қарорига кўра, ушибу саноат зонаси Кувасой шахри бўйлаб 210 гектарга кенгайтирилди. Унда қўймати 1 миллиард долларлик 185 та лойиҳа жойлаштирилиб, 12 мингта иш ўрни яратилди. Бундан ташқари, Қўқон туманининг чекка ҳудудларида 2 та кичиги ГЭС барпо этилди. Биринчиси, Шоҳимардан қишлоғида курилган 2,2 мегаваттли, иккинчиси, Юқори Водил қишлоғидаги 430 киловаттли станцияларидир. Улар яқин маҳаллалардаги ахолини узлуксиз электр энергияси билан таъминлайди.

Давлатимиз раҳбари рамзий тугманни босиб, битган корхоналар фаолиятини ва янги лойиҳалар қурилишини бошлаб берди.

Сўнг Президент Шавкат Мирзиёев Қўқон университетида яратилган шароитлар билан танишди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 18 августдаги қарори асосида ташкил этилган ушибу таълим маскани 6 минг 400 ўринга мўлжалланган. Ўқув бинолари, 500 ўринли 2 та талабалар турар жоҳи ҳамда ахборот-кутубхона марказида ёшлар учун барча шароит яратилган. Талабаларга 233 нафар профессор-ўқитувчи сабоқ бермоқда.

Вилоятдаги муваффақиятли лойиҳалардан бири – Сингапурнинг "Indorama" компанияси билан ҳамкорликдаги минерал ўғитлар зиёд 132 та лойиҳа шакллантирилган. Шундан 2,1 миллиард долларлик экспорт таъминланади. Бу йил вилоятида 1,3 миллиард долларлик мингдан ортиқ лойиҳа амалга оширилмоқда.

Маросимдаги яна тўртта лойиҳа энергетика соҳасида. Улар – Бешариқ туманида кўш элекстр станцияси, Ўзбекистон туманида электр энергиясини сақлаш тизими, Фаргона туманида кичик гидроэлектрстанциялари.

Иктисодиётимизда электр энергияга бўлган талаб йилига ўртacha 6 фоизга ошиб бормоқда. Шу боис анъянавий манбалар билан бирга қайта тикланувчи қувватлар ҳам ривожлантирилмоқда.

Сўнг уч йилда 2 миллиард доллар хорижий инвестиция хисобига қуввати 2,4 гигаватт бўлган 10 та кўш ва шамол электр станцияси тармокка уланди. Йил якунига қадар яна 12 та станциянинг қарийб 2,6 гигаватт қувватлари уланади. Шунингдек, ҳозирги кунда жами 19 миллиард долларлик, 18,3 гигаваттли 32 та "яшил" лойиҳа амалга оширилмоқда. Муҳими, бундай лойиҳалар ҳар бир вилоятда.

Худудда олти қаватли, икки минг ўринга мўлжалланган янги ўқув биноси қурилмоқда. Бу ерда ўқув хоналари, фан лабораториялари, типография жойлашади. Шунингдек, икки қаватли ёшлар IT академияси барпо этилмоқда.

Уларни шу йил сентябрда фойдаланишга топшириш режалаштирилган.

2022 йилда университетнинг туризм факультети учун минг ўрингни янги барпо этилган.

Давлатимиз раҳбари милий услубдаги ушибу маҳмуни кўздан кечириди. Хориждан профессорларни таклиф этиб, дуал таълим тизимини кенг кўллаш, туризм ташкилотлари буортмаси асосида талабаларни мақсадли тайёрлаш зарурлиги таъкидланди. Бу соҳада етук назарий ва амалий билимларга эга кадрлар ишланиши таъминлайди.

Шу ерда Фаргона туризм ҳалқасини яратишга оид концепция тақдимот қилинди.

Ўтган йили Фарғонага 144 миллион доллар хорижий инвестиция хисобига 150 мегаваттли илк электр энергиясини сақлаш тизими барпо этилди. Хитойнинг "Gezhouba Group" компанияси билан ҳамкорликдаги ушибу мажмua шу йил якунига қадар ишга туширилди. Уларнинг ҳалқада 466 миллион метр куб табии газ тежакалди.

Ўзбекистон туманида 500 миллиард доллар хорижий инвестиция хисобига 150 мегаваттли илк электр энергиясини сақлаш тизими барпо этилди. Хитойнинг "Gezhouba Group" компанияси билан ҳамкорликдаги ушибу мажмua шу йил якунига қадар ишга туширилди.

Президентимиз таълим даргоҳлари, тиббиёт мусассалари, спорт мажмусаси, савдо ва майшиҳизмат шоҳобчалари қад түтамоқда.

Президент Шавкат Мирзиёев сўзининг аввалида сўнгги беш йилда Фаргонада саноат ҳажми 1,3 баробарга кўпайганини қайд этди. Экспорт ҳажми қарийб 2 баробарга ошиб, 722 миллион долларни ташкил этган.

Инвестициялар миқдори ҳам ишл сайнин ўсиб бормоқда. 2018 йилда вилоятда бор-йўғи 90 миллион доллар сармоя ўзлаштирилган бўлса, ўтган йили бу кўр-

саткич 1 миллиард 300 миллион доллар бўлган. Чет эл капитали иштироқидаги корхоналар сони 470 тага етган.

Ушибу замонавий станциялар энергетика хавфзизлигини таъминлашга, иктисодий самара-дорликни оширишга, экологик барқарорликни яхшилашга хизмат килиди.

Соҳадаги яна бир йўналиш – сув ресурсларидан самарарави фойдаланиш. Сўнгги етти йилда 630 миллион доллар инвестиция хисобига 400 мегаваттдан ортиқ янги қувватлар барпо этилиб, гидроэлектрстанциялар куввати 2,2 гигаваттга етказилди.

Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, ривожландик, инвесторларни ишонтиридик, шароит яратдик. Бундай ишларни яхшилашга хизмат килиди.

Соҳадаги яна бир йўналиш – сув ресурсларидан самарарави фойдаланиш. Сўнгги етти йилда 630 миллион доллар инвестиция хисобига 400 мегаваттдан ортиқ янги қувватлар барпо этилиб, гидроэлектрстанциялар куввати 2,2 гигаваттга етказилди.

Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, ривожландик, инвесторларни ишонтиридик, шароит яратдик. Бундай ишларни яхшилашга хизмат килиди.

Соҳадаги яна бир йўналиш – сув ресурсларидан самарарави фойдаланиш. Сўнгги етти йилда 630 миллион доллар инвестиция хисобига 400 мегаваттдан ортиқ янги қувватлар барпо этилиб, гидроэлектрстанциялар куввати 2,2 гигаваттга етказилди.

Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, ривожландик, инвесторларни ишонтиридик, шароит яратдик. Бундай ишларни яхшилашга хизмат килиди.

Соҳадаги яна бир йўналиш – сув ресурсларидан самарарави фойдаланиш. Сўнгги етти йилда 630 миллион доллар инвестиция хисобига 400 мегаваттдан ортиқ янги қувватлар барпо этилиб, гидроэлектрстанциялар куввати 2,2 гигаваттга етказилди.

Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, ривожландик, инвесторларни ишонтиридик, шароит яратдик. Бундай ишларни яхшилашга хизмат килиди.

Соҳадаги яна бир йўналиш – сув ресурсларидан самарарави фойдаланиш. Сўнгги етти йилда 630 миллион доллар инвестиция хисобига 400 мегаваттдан ортиқ янги қувватлар барпо этилиб, гидроэлектрстанциялар куввати 2,2 гигаваттга етказилди.

Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, ривожландик, инвесторларни ишонтиридик, шароит яратдик. Бундай ишларни яхшилашга хизмат килиди.

Соҳадаги яна бир йўналиш – сув ресурсларидан самарарави фойдаланиш. Сўнгги етти йилда 630 миллион доллар инвестиция хисобига 400 мегаваттдан ортиқ янги қувватлар барпо этилиб, гидроэлектрстанциялар куввати 2,2 гигаваттга етказилди.

Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, ривожландик, инвесторларни ишонтиридик, шароит яратдик. Бундай ишларни яхшилашга хизмат килиди.

Соҳадаги яна бир йўналиш – сув ресурсларидан самарарави фойдаланиш. Сўнгги етти йилда 630 миллион доллар инвестиция хисобига 400 мегаваттдан ортиқ янги қувватлар барпо этилиб, гидроэлектрстанциялар куввати 2,2 гигаваттга етказилди.

Илгари вилоятда 6 та лойиҳа қилиш амримаҳол эди. Бугун 6 миллиард долларлик лойиҳалар ҳақида гапирайамиз. Нима учун? Ўсадик, р

Тарих тилсимлари

АМИР ТЕМУРНИНГ ҲАРБИЙ САНЪАТИ

► (Бошланиши 1-бетда)

Амир Темур тузгум армия ўта интизомли бўлиб, саркарда муҳороба чоги кўшин кисмларини санъаткорона бошқариш, жанг тақдирни ҳам бўладиган жойларга ҳарбий кучларни ўз вақтида усталик билан йўллаш, ҳар қандай тўсик вағонни тадбиркорлик билан ошиб ўтиш, лашкарнинг жанговар руҳини зарур даражада саклашга мусассар бўлган. Кўшин таркиби турли жойлардан йигилган аскарлардан иборат эди. Кўшин соң жихатдан аниқ ва пухта ташкил қилинди, унинг жанговар тартиби жангдан-жангга такомиллашиб борган, энг илғор курол-аслаҳалар билан куролланган, кисмлар бир-бидан кийим-боши, байрого ва туғи билан фарқланган. Бу жанг пайтида кўшинни бошқаришда кўл келган.

«Темур тузукпари»да қайд этилишича, сафар чогида оддий аскарларнинг ҳар ўн саккизтасига битта чодир берилган. Ҳар бир жангчи иккита от, ёй, совут қилич, жуволдиз, қоп, ўнта нина, арра ва тери халтага эга бўлган. Сара жанглиларнинг ҳар бештаси бир чодирга жойлашган. Уларнинг ҳар бири дубулга, совут, қилич, ўқ-ёй, садоқ ва бўйруқда кўрсатилган миқдорда от билан таъминланган. Ҳарбий санъат сир-асорини билган, душман

сафини пароканда қилиш йўл-йўриғини яхши эгалаган, мушкул пайтларда дадид ҳарқат қиласидиган, ҳеч қандай тўсикдан таш тортмайдиган, кўшинда содир бўлиши эҳтимолдан холи бўлмаган тартибисизлекни вақтида бартараф эта оладиган ёвқур ва моҳир жангчиларгина лашкарбошиликка кўйилган.

Соҳибқирон бобомиз ўз кўшинининг ҳарбий такомилига катта эътибор берди, «амир ва амирил-умар», яъни «бош амир» каби юқори даражали ҳарбий унвонлар жорий этади. Шу каби олий даражали унвонларга эга бўлган иқтидорли саркардаларга у ҳатто вилоят юхимлиги ёки ноиблигини инъом этган.

Лашкар «туман» – ўн минглик, «ҳазора» – минглик, «кўшун» – беш юзлик ва «айл» – ўнлик бирикмаларга бўлинган. Туманларда аскарлар сони ўн минг, кўшинда юз нафардан ортиқ бўлган. Амир Темур ўн минглик учун «туман оғаси», минглик бўлинмалар учун «мириҳазора», юзликлар учун «кўшун-боши» ва ўнликлар учун «айлбоши» каби ҳарбий мансаблар таъсис этган, уларнинг ҳақ-хуқуқи, маоши белгилаб берилган.

Жангда баҳодирлик кўрсатиб ғала-ба қозонган амир учун инъомлар ҳам

белгилаб қўйилган. Қайси амир бирон кўшинни енгса ёки вилоятни фатҳ этса, у туг, ногора, баҳодирлик мартағаси, давлат кенгашларига кириш хуқуқи ҳамда бирон сарҳаднинг ноиблиги билан сийланган. Ҳар бир зобит жанг қилиш услубларини яхши билishi шарт хисобланган. Оддий навкар низомни қатъий бажариши мажбур бўлиб, жангда у довюрак бўлиши, омонлик истаган душманга юмшоқ муоммалана ва адолатли бўлиши лозим эди.

Тактика жихатидан Соҳибқирон Амир Темур кўшинни еттига тактик қисм-кучларга бўлинган, разведка аъло даражада йўлга кўйилган. Қисмларнинг жангдоҳда зарур даражада ҳарқат қилиши учун чора-тадбирлар ишлаб чиқилган, уларни жанг чогида бошқаришга алоҳида эътибор қартилган. Қисмлараро алоқа юқори савиядга бўлиши, ҳарбий бошпишларнинг тўғри танланганни муҳороба натижасига самарали таъсир кўрсатган.

Соҳибқирон бобомиз ҳар бир юриш опидидан аркони давлат, вазирлар, саркардалар, амирзодалар, беклар ва амиларни ҳарбий кенгаш — машваратга тўйлган, сўнгра аскар йиғиш учун махсус бўйрӯк эълон қилинган, қисмлар ҳарбий кўриқдан ўтказилган.

Амир Темурнинг ҳарбий санъат ри-

вожига кўшган улкан хизматларидан яна бири кўшин қанотларини жанг чогида душман хужумидан муҳофаза қилиш ва, аксинча, ганим кучларини ён томондан айланаб ўтиб, ортдан зарба бериш мақсадида тузилган отлиқ кисм — канбулнинг жорий этилишидир.

Амир Темур кўшинини Жаҳонгир Сайфуддин ва Пурхусайн барлослар, Оқ Буға, Усмон Аббос, Муҳаммад Султон Қамарий, Ўрс Буға, Ҳамза Сулдуз, Амир Муризода, Муҳаммад Қазғон, Сариқ Атка ва Музаффар Уч Қаро каби жангларда шурхат топган маҳоратли ва жасур кишилар бошқарган.

Соҳибқирон Амир Темур ана шу тарзида ўз замонининг энг қудратли жанговар армиясини ташкил қилишга муваффақ бўлган. Душман мудофаасини мөхирона яксон килиш, ганимнинг ийрик шахарларига кўқисидан зарба бериш, мустахкам қалъа, кўргон ва ҳисорларни узоқ муддат қамал қилиш, ёв кучларини иложи борича кенг кўламда қўршавга олиш, рақибни таъкиб қилиш каби стратегик режаларни кўзлаб иш юритиш Соҳибқиронга фақат галаба олиб келган.

Умуман, Амир Темур барпо қилган қудратли кўшин жаҳоннинг ўша вақтдаги энг илғор армияси сифатида тан олингани, кейинчалик буюк саркардалар, ҳарбий мутахассислар томонидан эътироф этилгани, бир неча асрлар мобайнида ибрат вазифасини ўтагани бекиз эмас.

Хозирги пайтда ҳам кўплаб ҳарбий ақадемияларда Амир Темур ҳарбий тактикаси ўқиб-ўрганилаётгани буюк аждодимиз ҳарбий заковатининг нақадар юқсанк бўлганидан далолатидир.

Рустам ЖАББОРОВ,
филология фанлари бўйича
фалсафа доктори

Кизикарли
ФАКТЛАР

Ер юзидағи ҳаётнинг асосий
манбаи бўлган бебаҳо неъмат —
оддий сувнинг хусусиятлари шу қадар
кўп ва бетакрорки, уни ўрганган
сари одамнинг ҳарату қизиқиши ортиб
бораверади.

СУВ — НОЁБ НЕЬМАТ

Маълумки, табиатда кимёй моддаларнинг сони кўп. Бирок сув ҳеч бир жиҳати билан бошқа моддаларнинг хусусиятларини тақорламайди.

ХХ асрнинг энг буюк қашфиётларидан бири — сувнинг хотираси борлиги аниқлангани бўлди. Бир қарашда ишониш қийин, аммо ҳақиқат шундаки, сув қайси манзилларни босиб ўтганини, шунингдек, яхши ва ёмон муносабатларни, ҳатто ўзига нисбатан эътиборсизлини тегран фарқлаб, шунга яраша жавоб бериш қобилиятига эга экани илмий тадқикотларда ўз исботини топди.

Табиати фанлардаги қатъий қонуниятлар барча моддалар учун бирдек дахлтдор. Масалан, модда зичлигининг ҳароратга боғлиқлиги масаласини олиб қурадиган бўлсак, кимё фанида қайд этилган 10 миллиондан ортик моддаларнинг деярли барчида зичлик ҳарорат пасайган сари ортиб боради. Энди ўзингиз тасаввур қилиб кўринг: айни шу қонуният сувга ҳам тегиши бўлгандана кандай ҳолат юз берарди?

Албатт, ҳарорат пасайиши билан сувнинг зичлиги ортиб бориб, 00 даражадан пастда, яъни муз ҳолатида унинг зичлиги энг юқори даражада бўларди. Айнан 37 даражада сувнинг иссиқлини энг кам ютади. Сувнинг бундай ўзига хос ғаройиб хусусияти туфайли инсон кам энергия сарфлаған ҳолда тана ҳароратини доимо мўтадил сақлашга муваффақ бўлади.

Учинчидан, муз, айниқса, кор парчалари ёрғулук нурларини жуда кучли синдириш хусусиятига эга. Бунинг натижасида муз ва қор күёш нурларини жуда кам миқдорда ютиб, сенклин билан кизиди. Айнан 37 даражада сувнинг иссиқлини энг кам ютади. Сувнинг бундай ўзига хос ғаройиб хусусияти туфайли инсон кам энергия сарфлаған ҳолда тана ҳароратини доимо мўтадил сақлашга муваффақ бўлади.

Албатт, ҳарорат пасайиши билан сувнинг зичлиги ортиб бориб, 00 даражадан пастда, яъни муз ҳолатида унинг зичлиги энг юқори даражада бўларди. Бу охир-оқибат муз сувга нисбатан оғир бўлиб, унинг остига чўқарди, деган маънени англлатади. Агар ҳақиқатан ҳам, шундай ҳолат рўй бергандা, дарё, денгиз ва уммонларнинг сувлари батамом музга айланар ва охир-оқибат сув бағридаги тирик жон буткул кирилбид битарди.

Хайрияти, табиатдаги жуда кам сонли моддалар катори сув ҳам бу қонуниятга бўйсунмайди. Бошқача айтгандан биринчидан, Р.Рахимовнинг кўлидаги гувоҳноманинг амал қилиши муддати ҳам аллақачон ўтганини ҳеч ким эътибор бермайди. Ҳолбук, бу фирибгар кимса ёшлар иттифоқи Янгиёйл шаҳар Кенгашни томонидан берилган «Ёш режиссрлар тўғараги раҳбари» гувоҳномасини рӯқач қилиб, талаборга отоналарнинг ишончига кирган. Буни айтишдан мақсад шуки, масъул ташкилот уни ишдан бўшатадиганда ушбу фирибгарнинг бўлганини мутасаддилари бунга маъсуллиятсиз билан қарашган ва ўз навбатидан, бу эътиборсизлик ва лоқайдлик фирибгар ўз қилишини эмрин-эркин амалга оширишига имкон яратган.

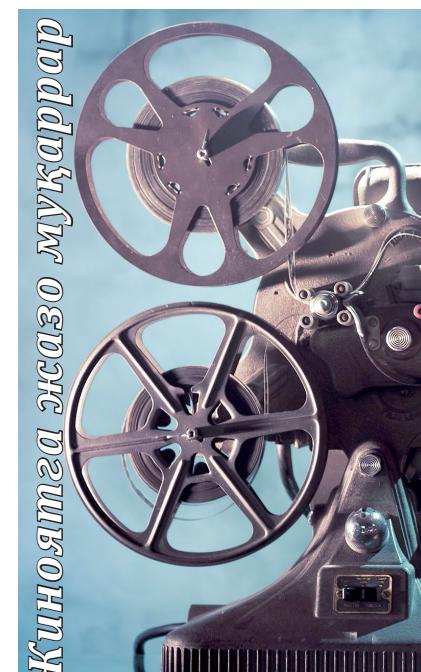
Иккинчидан, Р.Рахимовнинг кўлидаги гувоҳноманинг амал қилиши муддати ҳам аллақачон ўтганини ҳеч ким эътибор бермайди. Ҳолбук, бу фирибгар кимса ёшлар иттифоқи Янгиёйл шаҳар Кенгашни томонидан берилган «Ёш режиссрлар тўғараги раҳбари» гувоҳномасини рӯқач қилиб, талаборга отоналарнинг ишончига кирган. Буни айтишдан мақсад шуки, масъул ташкилот уни ишдан бўшатадиганда ушбу фирибгарнинг бўлганини мутасаддилари бунга маъсуллиятсиз билан қарашган ва эътиборсизлик билан қарашганда, эхтимол, бу фирибгарлик қилиши рўй бермасди.

Шунингдек, ушбу фирибгарлик қилиши муддати ҳам жабр кўрган ёшлар ва уларнинг ота-оналари хатти-харқатини ҳам сира оқлаб бўлмайди. Чунки улар ўткични ҳрю-хавасга берилб, фирибгарнинг алдовига осонгина ишонишган. Ҳолбук, улар бунга хушёр ёндошиб, барчанини сўраб-суршиштирганди, оворою-сарсон бўлиши муслағат кўпиди.

Юқорида баён этилганлардан ҳам кўринадиганда, ҳар қандай жониҳи, жумладан, фирибгарлик жониҳи ҳам хушёрлик ва огохлик йўқолган, лоқайдлик ва эътиборсизлик пайдо бўлган мухитда рўй беради.

Хулоса ўрнида айтиш керак, ҳар бир ишда қонунийликка риоя этилса, ҳеч қандай муаммога ўрин қолмайди.

**Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА,
журналист**

ТАСВИРГА ОЛИНМАГАН КИНО ёхуд фирибгарнинг антиқа алдови

Жиноят ишлари бўйича
Пастдаром тумани суди
Р.Рахимовга дастлабки тергов
томонидан кўйилган айбловни

қисмлари Самарқанд вилоятини
турли худудларида суратга
олинишини маълум қилиди.

Орадан иккى ҳафта ўтгач, Р.Рахимов юнуси олди, туманини суратга олинишини маълум қилиди.

Орадан иккى ҳафта ўтгач, Р.Рахимов юнуси олди, туманини суратга олинишини маълум қилиди.

— Шунинг учун янга 4 800 АҚШ доллари туманини суратга олинишини маълум қилиди.

Шу ўрнида кимдадир? Бу ерда бирон-бир кирилга кўйилган.

Р.Рахимовнинг гапини эшитгач, Ш.Имомовнинг кўнглида шубҳа туғилади: «Битта роль учун 6 000 доллар (аввал 1 200 тўйлаган) кўп эмасми?! Ҳақиқатан ҳам, шу фильм суратга олинишини маълум қилиди. Бироқ инсонларни туманини суратга олинишини маълум қилиди. Тўйларни кўйилганни айланади! Нега ҳақиқати бирор туманини суратга олинишини маълум қилиди? Бу ерда бирон-бир алдови йўқум, ишқилиб!»

Кискаси, ана шундай шубҳа гумонлар гирдодиба қолган Ш.Имомов кинофильмнинг ўзи, суратга олини жараёнлари хакида сўраб-сурширишга тушади. Ҳақиқати бирор туманини суратга олинишини маълум қилиди.

— Шундай суратга олинишини маълум қилиди. Бироқ инсонларни туманини суратга олинишини маълум қилиди.

Шу ўрнида кимдадир? Бу ерда бирон-бир кирилга кўйилган.

Кискаси, ана шундай шубҳа гумонлар гирдодиба қолган Ш.Имомов кинофильмнинг ўзи, суратга олини жараёнлари хакида сўраб-сурширишга тушади. Ҳақиқати бирор туманини суратга олинишини маълум қилиди.

— Шундай суратга олинишини маълум қилиди. Бироқ инсонларни туманини суратга олинишини маълум қилиди.

Шу ўрнида кимдадир? Бу ерда бирон-бир кирилга кўйилган.

Кискаси, ана шундай шубҳа гумонлар гирдодиба қолган Ш.Имом